

TOIMINTAOHJE LASTEN JA NUORTEN HENKILÖKOHTAISEN KOSKEMATTOMUUDEN TURVAAMISEKSI

Tämän toimintaohjeen tarkoitus on auttaa kaikkia Arctic Volley Rovaniemi Ry:n toiminnassa mukana olevia aikuisia turvaamaan seuran toimintaan osallistuvien lasten ja nuorten koskemattomuus. Ohjeissa kuvataan myös toimintatapa, jos lapsen henkilökohtaista koskemattomuutta on loukattu tai näin epäillään tapahtuneen.

Arctic Volley Rovaniemi käyttää ohjeistuksen pohjana Suomen Olympiakomitean [Lupa välittää, lupa puuttua – Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä urheilussa -opasta](#).

Tämän ohjeistuksen tavoitteena on, että lasten turvallisuus ja koskemattomuus varmistetaan. Tällä tarkoitetaan sitä, että:

- lapsen perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat
- lapsen henkilökohtaista koskemattomuutta kunnioitetaan
- lapsen turvallista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia tuetaan
- lasta suojellaan seksuaalirikoksilta, väkivaltarikollisuudelta, houkuttelulta huumeiden käyttöön ja muilta lapsen turvallista kasvua uhkaavilta tekijöiltä

Arctic Volley Rovaniemessä pyritään aina ennaltaehkäisemällä varmistamaan alaikäisten turvallisuus. Lisäksi ohjeistetaan seuratoimijoita tilanteisiin, joissa ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta häirintää tapahtuu ja siihen joudutaan puuttumaan.

1. TAUSTA

Suomessa on ollut vuodesta 2003 voimassa laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002). Se koskee lasten parissa työ- ja virkasuhteessa tehtävää työtä. Laki velvoittaa työnantajan tarkistamaan työntekijän rikostaustan laissa mainituissa tilanteissa. Toukokuussa 2014 voimaan tullut laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014) koskee lasten parissa tehtävää vapaaehtoistyötä. Se antaa toiminnan järjestäjälle, kuten yhdistykselle tai elinkeinonharjoittajalle, mahdollisuuden tietysin edellytyksin selvittää vapaaehtoisen rikostausta.

Lain tarkoituksena on turvata lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä suojella lasta seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja riistolta, kuten myös muulta vakavalta väkivaltarikollisuudelta ja houkuttelulta huumeiden käyttöön. Lasten turvallisuutta ja koskemattomuutta edistetään kuitenkin parhaiten toimintatapoja kehittämällä. Vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen on

vain täydentävä, lasten turvallisuutta varmistava, toimenpide. Sillä pyritään estämään sellaisten henkilöiden toimiminen lasten parissa vapaaehtoisena, jotka ovat aiemmin syyllistyneet lasten turvallisuutta vaarantaviin seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikoksiin. Tietoisuus siitä, että rikostausta voidaan selvittää, auttaa ehkäisemään ongelmia.

2. AVOIMUUS

Parhaita keinoja ongelmien ehkäisemiseksi on puhua avoimesti myös hankalista asioista. Ikäviä asioita voi tapahtua myös meidän seurassamme ja se tulee uskaltaa sanoa ääneen. Avoimen keskustelun avulla monia ongelmia voi estää jo ennalta. Tämäkään aihe ei saa olla tabu, vaan yksi keskustelunaihe muiden joukossa esimerkiksi toimihenkilö-, valmentaja- tai vanhempainpalavereissa.

Seuran toiminnassa mukana olevan lapsen pitää tietää, kenen puoleen hän voi kääntyä, jos asia askarruttaa tai hänen koskemattomuuttaan on rikottu. Arctic Vollebyssä vastuuhenkilöt lasten ja nuorten koskemattomuuteen liittyvissä asioissa ovat seuran johtokunnan puheenjohtaja sekä sihteeri. Heidän puoleensa voi kääntyä myös muissa joukkueen sisäisissä ongelmatilanteissa.

Kaikki seuran pelaajat ja vanhemmat voivat kääntyä heidän puoleensa joko suoraan tai oman joukkueensa joukkueenjohtajan kautta. Yhteydenotot käsitellään luottamuksellisesti. Mahdollisissa rikosepäilyissä käännytään aina poliisin ja lastensuojeluviranomaisen puoleen.

Arctic Volleyn johtokunnalla on käytössään myös [anonyymi palautelomake](#) nettisivuilla. Halutessaan ilmoittaja voi myös ilmoittaa yhteystiedot mahdollista jatkoselvitystä varten. Palautelomakkeen kautta tulleita yhteydenottoja käsitellään luottamuksellisesti.

3. ENNALTAEHKÄISY

Tarkkoja sääntöjä läheiseen vuorovaikutukseen ja fyysiseen kontaktiin ei liikunnan ja urheilun piirissä voi antaa. Joillakin fyysisen kontaktin muodoilla on tehtävänsä – esimerkiksi olalle taputus voi olla sekä mukavaa että motivoivaa. Joissakin ohjaus- ja valmennustilanteissa kosketus on perusteltua, joskus jopa alaikäisen turvallisuuden vuoksi välttämätöntä huolenpitoa.

Koskettamisesta ei saakaan tulla tabu urheilun piirissä. Aikuisen tuleekin tunnistaa, milloin on kyse asiallisesta käytöksestä ja milloin esimerkiksi seksuaalisuuteen tai sukupuoleen

kohdistuvat kommentit eivät ole hyvien käytöstapojen mukaisia. Asiattomalla käytöksellä voi olla vahingollisia seurauksia sen kohteelle, ja etenkin lapsen ja nuoren kehitykselle.

ALLA ON LISTATTU SEURAN KONKREETTISIA KÄYTÄNTÖJÄ ALAIKÄISTEN TURVALLISUUDEN VARMISTAMISEKSI:

- a) Lasten ja nuorten kanssa toimivien henkilöiden osalta sekä työsuhteessa olevien että vapaaehtoisten rikostaustat selvitetään.
- b) Lasten ja nuorten kanssa toimivat henkilöt käyvät [Et ole yksin - verkkokoulutuksen](#), joka antaa välineitä puuttua epäasialliseen käytökseen, häirintään ja väkivaltaan.
- c) Seuralla on käytössä säännöt lasten ja nuorten kanssa toimiville työntekijöille sekä vapaaehtoisille, ja he ovat allekirjoituksella sitoutuneet noudattamaan niitä.
- d) Seuralla on nimetty vastuuhenkilö alaikäisten turvallisuutta koskeissa kysymyksissä (seuran johtokunnan puheenjohtaja ja sihteeri).
- e) Häirintää ehkäisevää avointa ja kunnioittavaa ilmapiiriä vahvistetaan ohjeistuksella sekä julkisesti tiedottamalla. Ohjeistus ja materiaali on kaikkien luettavissa [Arctic Volleyn nettisivuilla](#).
- f) Joukkuekohtaisesti luodaan pelisäännöt, joiden pohjalta toimitaan. Näissä säännöissä käy selkeästi ilmi, ettei häirintää tai kiusaamista sallita missään muodossa.
- g) Toiminnassa pyritään siihen, että alaikäisten kanssa toimittaessa paikalla on aina vähintään kaksi aikuista.
- h) Seurakyselyillä selvitetään, onko häiritsevää käyttäytymistä ilmennyt joukkueissa.

4. PUUTTUMINEN

Tässä luvussa kuvataan, miten seurassa toimitaan häirintä- tai hyväksikäyttöepäilyjen tai tapausten ilmaantuessa.

- a) Vastuu asian hoitamisesta on aikuisilla, ei lapsilla tai nuorilla
- b) Tarkistetaan huolellisesti kaikki valitukset ja epäilyt. Kaikkiin alaikäisten häirintää koskeviin valituksiin tai epäilyihin suhtaudutaan vakavasti ja ne tarkistetaan huolellisesti. Lähtökohtana on aina häirinnän kohteeksi joutuneen henkilön oma kokemus

- c) Valituksista tai epäilyistä kerrotaan viipymättä. Alaikäisen häirintää koskevista valituksista tai epäilyistä kuulevan aikuisen tulee aina viipymättä kertoa asiasta seuran puheenjohtajalle tai sihteerille. Aikuinen ei saa kertoa asiasta muille osapuolille. Seuran puheenjohtaja tai sihteeri on yhteydessä molempiin osapuoliin ja alaikäisen vanhempiin sekä muihin tarpeelliseksi katsomiinsa tahoihin asian selvittämiseksi. Seurajohtolla on käytössä suoran yhteydenoton lisäksi anonyymi yhteydenottokanava nettisivuilla, ilmoittaja voi halutessaan antaa yhteystiedot asian jatkoselvitystä varten.
- d) Puututaan rikosepäilyihin välittömästi. Mikäli jollain seuran toiminnassa mukana olevalla henkilöllä on syytä epäillä, että kyseessä on rikos eli rikoslaissa mainittu teko, on otettava viipymättä yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluviranomaiseen. Tässä yhteydessä on myös välittömästi oltava yhteydessä seuran puheenjohtajaan tai sihteeriiin, joiden tehtävänä on ottaa seuran puolesta yhteyttä alaikäisen vanhempiin. Seuran puheenjohtaja tai ja/tai sihteeri avustavat poliisia sekä vastaavat kaikesta tarpeellisesta tiedottamisesta.
- e) Hyödynnetään ulkopuolisia asiantuntijoita. Seura voi harkintansa mukaan ottaa yhteyttä myös ulkopuolisiin vaitiolovelvollisiin ammattiasiantuntijoihin avun ja/tai neuvojen saamiseksi.
- f) Toimitaan lasten ja nuorten edun mukaisesti. Lasten ja nuorten turvallisuus on tärkeintä. Tilanteen selvittelyssä mukana olevien toimijoiden velvollisuutena on varmistaa, että epäasiallinen toiminta ei jatku. Mikäli aikuisen käyttäytyminen alkaa liukua väärään suuntaan, se otetaan puheeksi välittömästi. Myös mikäli nuoren käyttäytyminen aikuista kohtaan on epäasiallista, asiaan puututaan heti. Jos kyseessä on vakavampi epäily häirinnästä tai hyväksikäytöstä, mahdollisen uhrin ja tekijän välinen kanssakäyminen katkaistaan, kunnes asia on selvitetty.
- g) Viestitään selvästi ja totuudenmukaisesti. Varmistetaan, että kaikkia osapuolia kuullaan huolellisesti. Huolehditaan, että kaikki osapuolet tietävät, miten asian käsittely etenee. Huolehditaan kaikkien osapuolien oikeusturvasta asiasta mahdollisesti ulospäin viestittäessä.

5. TIEDOTUS

Asian käsittelyn ollessa kesken, on tiedotusvastuu seuran puheenjohtajalla. Hän huolehtii, että asia ja sen eteneminen on kyseessä olevan perheen, epäillyn tekijän sekä muiden asianosaisten tiedossa. Muita asianosaisia ovat yleensä ainakin samaan joukkueeseen kuuluvat pelaajat ja heidän vanhempansa.

Keskeinen tiedotettava asia on, että asia tullaan selvittämään huolellisesti ja tärkeintä on häirintää, hyväksikäyttöä tai väkivaltaa kokeneen lapsen tai nuoren tukeminen sekä kaikkien toiminnassa olevien lasten ja nuorten turvallisuuden ja koskemattomuuden varmistaminen. Varsinaista epäilyn sisältöä ei kerrota eteenpäin, ellei se ole välttämätöntä. Mahdolliset ulkopuoliset ja median tiedustelut ohjataan seuran puheenjohtajalle.

6. JÄLKIHOITO

Kun asia on selvitetty, on tärkeää huolehtia tapahtuneen jälkihoidosta. Tapahtuman uhri (teon kohde tai syyttömäksi todettu epäilty) tarvitsee tukea ja apua asian käsittelyyn. Ulkopuolisiin asiantuntijoihin kannattaa turvautua matalalla kynnyksellä riittävän tuen varmistamiseksi.

Asia koskettaa tapahtuman vakavuudesta riippuen vähintään kyseessä ollutta joukkuetta (pelaajat, vanhemmat, valmentajat, toimihenkilöt) ja heille järjestetään mahdollisuus käsitellä asiaa yhdessä seuran nimettyjen vastuuhenkilöiden johdolla, tarvittaessa ulkopuolista asiantuntijaa hyödyntäen. Lievemmissä tapauksissa riittää tiedottaminen käsittelyn lopputuloksesta edellä mainituille tahoille. Tiedotusvastuu on seuran puheenjohtajalla.

Nimetyt vastuuhenkilöt selvittävät tuen tarpeen myös muissa ryhmissä (työntekijät, toimihenkilöt, muut joukkueet ja valmentajat)